

- Præterea ex eo, quod prædicta regula limitatur, quando solemnitas (de qua quæritur) debet constare per scripturam, quia tunc diuturnus temporis cursus eam non præsumit, ut resolvit Ruinus *cons.* 68. *num.* 8. *vol.* 1. in licentia Romani Pontificis, & aliis solemnibus actibus scripturam requirentibus, Beroius *cons.* 19. *num.* 14. & *cons.* 90. *num.* 4. *vol.* 3. Rota Lucana *decis.* 52. *part.* 1. *num.* 25. Cavalcan. *decis.* 8. *n.* 23.
- 16 *part.* 2. & *decis.* 46. *num.* 28. Cum autem licentia Regia (à qua actus substantia dependet) ex communiore sententia scripturam requirit ex his, quæ doctissimè tradit Molin. *dict.* *lib.* 2. *cap.* 7. *ex num.* 51. cum sequentibus: necessario sequitur, prædictam licentiam ex temporis diuturnitate non præsumi.
- 17 Denique, quia actus principalis, & solemnitas substantialia, ex temporis cursu non præsumuntur, ut resolvit Antonius Natta *cons.* 162. *numer.* 24. Aimon. Craveta *ubi supr.* *num.* 22. Menoch. *presumpt.* 133. *num.* 77. *lib.* 3. Vnde in licentia Regia, seu Pontificia, expressè ita observant Baldus in *l.* 2. *C. de legitimis heredibus*, Alexand. *cons.* 9. *vol.* 2. & *cons.* 17. *col.* 2. *vol.* 4. Afflictis *decis.* 107. *num.* 7. Decius *cons.* 409. *num.* 13. Mascardus, qui plures refert, *concl.* 1317. *num.* 30. & ex istis, & aliis fundamentis Velazquez de Avend. *de censibus*, *cap.* 83. *ex num.* 3. *segg.* ubi ampliat, & si in instrumento enuntientur solemnitas: & refert Alex. *cons.* 2. *Viso processu*, *num.* 8. & *cons.* 74. *Viso puncto*; Mascard. & alios.
- 18 Si verò scriptura alienationis pascui publici, ita antiqua fuerit, quod excedat centum annorum metas; licentiam Regiam eam præcessisse, proculdubio præsumere debemus: etiam si per scripturam non enuncietur, nec alio modo de ea constet. Et idem de aliis solemnitatibus extrinsecis, cum potuerint seorsum, & in separato instrumento confici, quæ ex immemoriali temporis cursu absque dubio inducuntur, ex doctrina Innocentij *suprà* adducta in *dict.* *cap. veniens*, *num.* 2. de verborum signific. Molin. *lib.* 2. de Hispan. *primog.* *cap.* 6. *num.* 61. Velazquez de Avendaño in *l.* 41. *Tauri*, *gl.* 1. *num.* 13. & *dict.* *cap.* 83. de censibus, *num.* 5. Rejcta aliorum distinctione, qui existimabant, quod quando Ter-
- tij præjudicium non interveniebat, solum decennium sufficiebat; præjudicio verò interveniente, tempus triginta annorum tantum desiderari; ut in *cap. pervenit*, juncta Gloss. verbo, *fatigari*, de emptione, & venditione, Gratus *cons.* 142. *num.* 18. & 19. Hieronymus Gabriel *cons.* 36. *numer.* 52. *lib.* 1. Ancharranus *cons.* 36. *numer.* 2. Sed præter Regiam facultatem, sunt & aliæ solemnitates necessariae ad quamlibet pascui publici, (sicut & cæterorum Universitatis bonorum) alienationem; utpotè quod sono tubæ, vel alio consueto modo vicini vocati sint ad concilium, ex Bart. in *l. fin. C. de prædiis curial.* *lib.* 10.
- Et quod debet dari terminus ad deliberandum, Abb. in *cap. cum in veteri*, *notabili* 7. de electione, & in *cap. cum nobis*, *num.* 10. *eod. tit.* Curia Pisana *l.* 2. *cap.* 9.
- Et quod duæ partes ex tribus vicinorum ad minus convenient, *l. nulli*, ubi Doctores, ff. *quod cujusque universitatis nomine*, *l. nominationum*, *C. de Decurionibus*, *lib.* 10. Ruinus *cons.* 189. *vol.* 1. Rolandus à Valle *cons.* 90. *numer.* 19. *vol.* 1. omnino videndus, qui plurima in proposito scitu digna, & in praxi contingentia congerit; & facit *lex* 24. *tit.* 4. *part.* 3. *ibi*: *Pero si todos, ò la mayor parte dellos*. Et quod in actis scribantur nomina eorum, *dict.* *l. fin. C. de vendendis rebus civitatis*, Bart. in *l.* 1. ff. *de albo scribendo*, Alexand. *cons.* 1. *vol.* 4. Decius in *cap. cum omnes*, *l. lectura*, *ad fin. vers.* *non omitto*, de constit. Baldus in *l.* 1. ff. *de magistratibus conveniendis*, *vers.* *consulo tamen*, Oldradus *cons.* 100. Capicius *decis.* 4. *numer.* 4. Rodericus Suarez *allegatione* 14. *n.* 2. & in alienatione montium, & pascui publici, Joann. Garcia de nobilitate, *gloss.* 3. §. 2. *num.* 8. Quod non procedit, ut ibi ait, in civitatibus magnis, & populosis; etiam in rebus magni præjudicij: quia vicini facilè conveniri non possunt; & inde secundum eum oritur praxis observata in supremo totius Hispaniæ Senatu, ubi dantur mandata Regia, vulgo: *Provisiones de diligencias para los pueblos*, si piden *licencia para vender, arrendar, cotear propios pastos para hazer dehesas coteadas, y otras cosas desta manera, y las provisiones se dan para diligencias à Concejo abierto, si es en aldeas, ò pueblos pequeños. Pero para*

- para ciudades, y villas populosas, jamas se da para diligencias à concejo abierto, sino para el Ayuntamiento: observata decisione *cap. fin. de procuratoribus*. Et quorum consensus debeat intervenire in alienatione pascui publici? eleganter differit Capicius *decis.* 152. Petrus Surdus *cons.* 59. *per. totum*.
- 26 Nec has duas partes vicinorum, ex tribus, convenisse, nisi expressè Tabellio de hoc in actis fidem dederit, præsumitur; ut observat Joann. de Imol. in *cap. quanto*, à *num.* 9. *vers.* *Nec obstat dictum Petri, de iis, que fiunt à Prælato*; Oldradus *d. cons.* 100. *n.* 4.
- 27 Hæ tamen solemnitates, in qualibet alienatione, minori tempore, & facilius quam licentia Regia præsumuntur in favorem ejus, qui in possessione invenitur, ex observantia subsequuta. Quia cum hæ omnes respiciant consentum, vel actus vicinorum; ex eorum acquietatione, scientia, & permissione poterunt suppleri, & contractus ratificari; ut in *cap. contingit, de transactionibus*, Ant. de Butrio in *c. ea noscitur, ad finem, de iis que fiunt à Prælat.* Jason in *d. l. sciendum*, *num.* 15. & 16. ff. *de verborum oblig.* ubi ex diuturna possessione, probant suppleri has solemnitates extrinsecas.
- 28 Et facit, quod regulariter, & quasi per manus fertur, quod observantia subsequuta supplet omnes defectus solemnitatis; ut ostendit Speculator, *tit. de syndacatu*, *numer.* 7. Alexand. *cons.* 127. à *num.* 1. & *segg.* *lib.* 5. qui loquitur in contractu syndicorum universitatis sine mandato inito, Aim. Craveta *cons.* 852. *numer.* 10. *lib.* 5. imò, quod sola scientia, & patientia sufficiat, ad excessum mandati confirmandum, idem Craveta *cons.* 924. *num.* 11. & sic scripturæ minus solemnnes, ex diuturna observantia transeunt in perpetuam fidem, Bald. *cons.* 402. *vol.* 5. in *fine*, Iason *cons.* 161. *numer.* 14. *vol.* 2. Corneus *cons.* 19. *lib.* 2. Decius *cons.* 36. Calcaneus *cons.* 90. *numer.* 5. Mascardus *conclusionem* 399. *numer.* 1. & 3. Dom. Ioan. del Castillo.
- 29 Cum autem alienationis verbum tam latè pateat, & generale sit, ut in *l. alienationis, verbum*, 28. ff. *de verbor. significacione*, *l. fin. C. de rebus alien. non alienandis*, pascua publica, quemadmodum sine licentia Regia non possunt alienari, similiter censui sub-
- jici prohibentur: quod latè prosequitur ultra Follerium, Felicianum, & alios, quos refert Rodericus de annuis redditibus, *lib.* 1. *quæst.* 14. à *num.* 67. Velazquez de Avendaño *dict.* *cap.* 68. *per. totum*.
- Sed an super pascuo publico possit oppidum cum alio, vel cum privatis, absque Regia facultate transigere? sæpius occurrit, & plures maximè auctoritatis viros in hac re ancipites cerno. Et cum quæstio hæc proximè dictis adeo conveniat; eam qua potero (licet ad partes dissertam) brevitate comprehendam.
- Et quòd absque Regia facultate talis transactio nullius sit momenti, eo primo loco suadetur fundamento, quod transactio speciem continet alienationis; & ideo super rebus alienari prohibitis, nec transigi, nec compromitti potest: ut in *cap. cum tempore, de arbitris*, ubi communiter notatur, *l. non solum, Cod. de prædiis minorum*, Capicius *decis.* 93. *num.* 3. & 4. Afflictis *decis.* 138. *num.* 2. Molin. *de primog.* *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 8. Pinellus in *l.* 1. *part.* 3. *num.* 44. *C. de bon. mater.* cum igitur pascua publica (ut *suprà* diximus) absque Regia facultate alienari non possint; consequenter nec transactioni submitti.
- Secundò, quòd transactio non alienationis tantum, sed donationis nomen, & effectum, quandoque in jure nostro sortitur, ut in *l. si heredes*, ubi Baldus, *notabili* 23. *C. de fideicommissis*, Mieres de majoratibus, 4. *part.* *qu.* 22. *num.* 1. Quod autem pascua publica donari non possint satis notum est, nec comprobatione indiget: igitur, nec transactio admittetur.
- Tertiò, quia id ipsum videmus in rebus Ecclesiæ, quæ, cum earum dominium non sit apud Prælatos, sed tantum nuda administratio, ut *suprà* in principio hujus capituli diximus; quemadmodum alienare prohibentur, ut in *cap. nulli*, cum vulgatis, de rebus Ecclesiæ: ita neque super eis transigere licet, ut in *cap. 1.* & in *dict.* *cap. contingit, de transactionibus*, & id ipsum procedit in rebus minorum, & aliis alienari prohibitis.
- Contraria tamen sententia, nempe, quòd absque Regia facultate possit fieri talis transactio; suadetur Primò, ex text. celebri in *l. preses* 12. *C. de transactionibus*

- factionibus, ubi dicitur in qualibet re dubia, aut lite ad civitatem pertinente, fas esse Præsidi, seu Governatori ejus, transactionem facere, ubi Alexand. Baldus, Salicetus, & communiter
- 35 Doctores. Quinimò solus syndicus cuiuslibet oppidi transigere super re dubia poterit, observat Decius *cons.* 297. *col. ultim.* 2. *dubio*, Socinus *cons.* 95. *post medium*, lib. 3. quos refert & sequitur Graveta *cons.* 238. *num.* 4. *vol.* 1.
- 36 Secundò, quia transactio non semper alienationem continet; cum possit res, de qua agitur apud Rempublicam, vel communitatem remanere; quo casu, frustra de facultate Regia agitur; ut in *l. si pro fundo*, ubi Bart. Paulus, Baldus, Jaso, & communiter Doctores, *C. de transactionibus*, Glo. communiter recepta in *l. nulli, verbo, transigere*, ff. *codem tit.* Jaso, in *l. fin. numer.* 122. *C. de iure emphyteut.* Alciat *cons.* 17. *nu.* 8. plura in proposito congerit Tiraquellus de utroque retractu, lib. 1. §. 1. *gloss.* 14. *num.* 60.
- 38 Tertio, quia super alienari prohibitis, pluribus in casibus admittitur transactio, ut in rebus feudalibus, ex text. in *cap. 1. §. si vassallus, in ultimo, si de feudo fuerit contro. in usibus fendorum*, ibi: Nam transigere recte poterit, text. in *cap. 2. de controversia inter vassallum, & aliam de beneficio*, & utrobique Scribentes, *cap. 1. §. si inter, de lege Conradi*, Parisius *cons.* 118. *numer.* 22. *part.* 1. Molin. *d. lib.* 4. *de primog. c. 9. n. 5.* & in rebus minorum, vel Ecclesiæ.
- 38 Verum hanc argumentorum phalangem sequentis distinctionis fœdere conciliarij, posse sum arbitratus. Nam aut loquimur de transactione super lite, in qua de dominio, & proprietate pascui publici agitur, & tunc cum hoc tangat Principem Vniversalis territorij, verum Dominum: ejus licentia expectanda est, ex his, quæ supra diximus. Dummodo hæc transactio, etiam si per eam fiat alienatio, non cedat in favorem alterius oppidi, quòd in omnibus subit & dominio, & jurisdictioni Regis nostri: quia tunc cum semper ejusdem Domini maneat; licentia Regis non desideratur; ex his quæ advertit Lucas de Penna in *l. 1. Cod. de diversis prædiis urb. lib.* 11. Et idem juris erit, quando possessio semper, & proprietatis rei

mansit apud Vniversitatem; & privato, cum quo transactum fuit, solum aliqua quantitas, & pecunia erogatur, ut in *dist. l. si pro fundo, C. de transactionibus*, cum aliis adductis in *secundo fundamento affirmativa opinionis*, Mieros 4. *par. quest.* 22. *num.* 10. Aut transactio non fit super ipso termino, & territorio, sed super commoditate, & usu communitatis ipsius: & tunc cum in hoc tantum damnificentur vicini, & incolæ, ad quos pertinet eorum consensus, vel, eorum nomine, Præsidis civitatis, seu syndici mandatum habentis sufficere auctoritas, & consensus, sine Regia licentia; ut in *dist. l. Præses*, & ideo oppidum unum cum alio citra litem, vel transactionem super communitate, & usu pascui, reciprocas solent facere conventiones, seu comparationes, quæ nuncupantur, *yguales*, nec pro eis desideratur Regia licentia; ut in terminis observat, Gregor. Lopez in *l. 24. tit. 4. part. 3. verbo, essonce bien lo podrian*, & in *l. 15. tit. 5. par. 5. verbo, los exidos*, Socinus *cons.* 27. *volum.* 1. Bobadilla *lib.* 3. *Politico-rum, cap. 8. num.* 83. quidquid contrarium præsupponat, & decisum affirmet Afflictiis *decisione* 254. *Neapol.* cujus fundamenta satis inania sunt.

Unum tamen non omitram pro coronide hujus capituli, quod singulariter advertit Vincentius de Franchis *decis.* 197. *par.* 1. quòd Vniversitas pro solutione fiscalium functionum, potest vendere nemora, & pascua, etiam contradicentibus vicinis divitibus, quorum animalia consueverunt depasci diutissimè. Quod tamen, ut de jure procedat intervenire, & concurrere debent, quæ supra diximus; & cum Vincentio, ita commendat Costa in *tractatu de ratione rate & quotæ, quest.* 160. *num.* 12.

CAPUT XII.

De ordinationibus, & statutis oppidorum circa usum pascui, & pœnis statutis.

SUMMARIUM.

- 1 Civitates, villa seu cetera oppida, circa usum pascui, statuta, & ordinationes facere possunt.
- 2 Quod procedit, etiam si jurisdictionem

- nem circa alias res non habeant.
- 3 Statuta, sive ordinationes à civitate factæ, quæ iniquitatem continent, observari non debent.
 - 4 Statutum, quo pascui usus fœminis interdicitur, iniquitatem continet.
 - 5 Statutum circa pascui usum, à majori parte populi factum, an noceat vicinis absentibus, & ignorantibus? remissive.
 - 6 Statutum, sive ordinatio municipalis, utrum confirmatione Regia indigeat? proponitur.
 - 7 Statutum, sive municipalis ordinatio, regulariter ad sui observantiam Regiam confirmationem requirit: ubi expenditur lex 14. tit. 6. lib. 3. novæ Recopilat.
 - 8 Dominorum oppidi confirmatio sufficit ad validitatem statuti, vel ordinationis pro usu pascui factæ.
 - 9 Statutum, sive ordinatio municipalis circa utensilia, & cetera omnia, in quibus periculum est in mora, vel ab antiquo custodita, & observata, confirmatione non indiget.
 - 10 Statuta, sive ordinationes municipales ab oppido factæ, & à Rege confirmate utrum ab ipso oppido revocari, & aboleri possint? traditur remissive.
 - 11 Ordinatio per tempus immemorabile custodita, & observata, confirmatione Regia non indiget: quia præsumitur.
 - 12 Pœna frequenter in ordinationibus pro usu pascui, solet apponi.
 - 13 Expenditur in proposito, text. in *l. 15. tit. 7. lib. 7. & in l. 5. tit. 7. lib. 3. novæ Recopil.*
 - 14 Pascuantes in pascuo prohibito, an ultra pœnam statuto, vel ordinatione municipalis impositam: ad damni satisfactionem teneantur? disputandum proponitur.
 - 15 Referuntur Doctores, qui questioni propositæ satisfaciunt & respondent.
 - 16 Pœna quinque ovium, seu caterorum animalium, in vetito pascuo, seu termino depascentium, an statuto, seu ordinatione municipalis, imponi possit? disputatio exponitur.
 - 17 Pœna Quinti semper exosa & rigida visa est.
 - 18 Expenditur in proposito, text. in *l. 24. tit. 15. par. 7.*
 - 19 Pœna Quinti, ex immemoriali consuetudine pluribus in locis viget, & sustinetur.
- 21 Pœna Quinti ex consuetudine iustificatur.
 - 22 Consuetudo, seu ordinatio municipalis pro usu pascui, ligat etiam forenses.
 - 23 Pœna contra pascuantes in pascuo vetito, an cessat quando animalia non sunt ibi apprehensa? quod nostro Hispano sermone idem significat, si les vale la huyda.
 - 24 Traditur in proposito pro vera resolutione singularis distinctio, & subdistinctio.
 - 25 Pœne impositæ contra pascuantes in termino vetito, cui applicentur?
 - 26 Pœne, pro usu pascui, condemnatio, & exactio, exequibilis est, absque metu, & periculo attentati.
 - 27 Sublata appellatione, non intelligitur sublatus effectus devolutivus.
 - 28 Expenditur in proposito Concilium Tridentinum, sess. 13. c. 1. & sess. 24. cap. 20.
 - 29 Refertur quidam stylus Curie, qui in aula Iudicum criminalium causarum, quandoque irrepit, & obtinuit, quod à sententia, in qua jubetur sine obstaculo appellationis condemnationem persolveri; supplicari non liceat: & quod in duabus litibus diversimode fuit practicum.
 - 30 Pœne contra pascuantes in pascuo, vel tempore vetito, utram augeri, minui, vel remitti possint? n. 31. & 32.
- Quod civitates, villæ, seu quælibet oppida possint circa usum, & modum pascui, ordinationes, seu statuta municipalia facere, nullus ambigere potest, siquidem circa bonorum suorum gubernationem, libera est eis statuendi potestas, ex Bart. in *l. omnes populi, num.* 3. *circa finem*, ff. *de just. & jur.* & ibi Oroscio, qui dicit communem, *num.* 14. Gregor. Lop. in *l. 12. tit. 1. part. 1. glo. magna*, ubi additio Humada: Bellon *consil.* 13. Tiraquel. de jure primog. 9. 16. *num.* 4. Alberico in *tractat. statut.* 1. p. 9. 7. Avend. *cap.* 19. *Prætorum, num.* 5. *lib.* 1. docet Laurentius Sylvanus *cons.* 1. *n.* 70. *cum seqq.* Afflicti. in *consil.* *Neapol.* 9. 3. Burgos de Paz in *l. 1. num.* 342. & 350. qui loquuntur in pascuis; Matienço in *l. 4. per illum text. tit.* 14. *lib.* 5. *novæ Recop. gloss.* 4. *nam.* 1. Joann. Garcia de nobilitate in *inscriptione, num.* 10. *cum sequenti.* Azavedo in *l. 1. tit. 1. n. 18. l. 4. recop.* Quod procedit,